

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อม ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษ ที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills) ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับ ตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระแส การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (The Globalization) ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อม ที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะ สร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (วราพจน์ วงศ์กิจเจริญรุ่งเรือง และคณะ .2554)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคลทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีและมีความสุข

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยในภาพรวมทั้งประเทศไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร นักเรียนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา บางคนยังไม่สามารถใช้ทักษะต่าง ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนในการดำเนินชีวิตได้ ดังคำกล่าวของ (พันทิพย์ เกื้อเพชร. 2545, น.53) กล่าวว่า อุปสรรคปัญหาที่พบในการเรียนวิชาภาษาไทย คือ การขาดทักษะการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านในระดับพื้นฐาน คือ การอ่านจับใจความสำคัญของสาร ซึ่งต้องผ่านการฝึกฝนการอ่านเป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบว่าสาเหตุของปัญหาที่สำคัญ คือ นอกจากครูจะไม่ได้จัดทำแผนการเรียนรู้ และนวัตกรรมประกอบการสอน ครูไม่ได้ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนการสอน ครูไม่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของ มิเดีย จุฬา (2549, น.14) ว่าปัญหาหนึ่งที่หลายคนมีความห่วงใยยิ่งอยู่ในขณะนี้ คือ ปัญหาเด็กไทยไม่รักการอ่าน เป็นปัญหาที่ทุกคนทุกภาคทุกส่วนในสังคมจะต้องประสานความร่วมมือช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจังและจริงจัง เพราะการอ่านถือว่าเป็นหัวใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่งต่อการนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ การพัฒนาการเรียนการสอนมีปัจจัยที่สำคัญ คือ ครูต้องพัฒนาความรู้ความสามารถและมีความกระตือรือร้นที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีการจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจทั้งระบบเพราะต้องคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายและนำผลการบันทึกไปปรับปรุงเพื่อวางแผนใหม่ในระยะเวลาต่อไป (ชุมพล ศรีทองกุล. 2544, น.3)

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโตและจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวังและมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ใน

การพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันท่วงที เหตุการณ์และมีความอยากรู้อยากเห็น การที่จะพัฒนาประเทศเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัย ประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, น.11) สอดคล้องกับ จิตนา ไบกาชยี่ (2543, น.23) กล่าวว่า การอ่านหนังสือนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตคนเราอย่างยิ่งและนอกจากนั้นยังได้สรุปบทบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมรรถนะ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความนั้น ๆ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองของผู้่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดยึดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2541, น.24) ทุกครั้งที่อ่านจะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป อาทิ อ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านเพื่อแสดงความคิดเห็น อ่านเพื่อวิจารณ์ อ่านเพื่อทดสอบความเข้าใจ (วัฒนา คัมภีร์, 2544, น.88) และกานต์มณี สักดิ์เจริญ (2546, น.90-92) ทุกครั้งที่อ่านต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านควรแปลงหัวเรื่องเป็นคำถามให้คิดเป็นนิสัย โดยการตั้งคำถามแบบเปิดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร (สมพร จารุณี, 2549, น.46-42) และขณะที่อ่านจับใจความควรจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงกันอย่างไร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546, น.2)

การอ่านจับใจความนับว่าเป็นหัวใจของการอ่าน การจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่านได้ ผู้อ่านจึงสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองดังที่ศิริวรรณ เสนา (2541, น.40) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะว่าถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่านและไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ผู้อ่านก็ไม่สามารถที่จะนำสาระความรู้และข้อเสนอไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ การอ่านนั้นถือเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตและการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้อ่านรับรู้สาระเรื่องราวของเรื่องที่อ่านด้วยความเข้าใจและสามารถนำสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านมาพัฒนาปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความ เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้องและสามารถจับใจความของเรื่องได้ในเวลาที่รวดเร็ว นอกจากนี้การฝึกทักษะการอ่านจับใจความเป็นวิธีการสอนอ่านอีกวิธีหนึ่งที่จะนำไปใช้แก้ปัญหการสอนอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมสำหรับฝึกอ่านจับใจความ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองนักเรียนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น เนื่องจากโรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยาเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตร English Program (EP) มีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ 80 % และภาษาไทย 20 % จึงทำให้พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะในทักษะการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำจากเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ อันเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดความรู้พื้นฐานในการอ่าน โดยเฉพาะทักษะในด้านการอ่านจับใจความ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทำให้การใช้ภาษาไทยในการอ่านจับใจความไม่ดีเท่าที่ควร คือนักเรียนบางคนอ่านได้แต่ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน จึงทำให้จับใจความของเรื่องไม่ได้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ เพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยใช้เทคนิค 5WIH ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร) เข้ามาร่วมใช้ในชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ เพื่อเป็นตัวชี้้นำในการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านจับใจความและช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H หลังเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H อยู่ในระดับมาก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 32 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. ตัวแปรที่ศึกษา
ตัวแปรต้น
ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H
ตัวแปรตาม
 1. ความสามารถในการอ่านจับใจความ
 2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
 3. ความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ฝึกในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 ประเภท ได้แก่

1. การอ่านจับใจความ ข่าว
2. การอ่านจับใจความ สารคดี
3. การอ่านจับใจความ เรื่องสั้น
4. การอ่านจับใจความ นิทาน

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการทำ ความเข้าใจเรื่องที่อ่าน โดยสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องหรือบอกใจความสำคัญของเรื่องและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ โดยวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การอ่านจับใจความข่าว ชุดที่ 2 การอ่านจับใจความสารคดี ชุดที่ 3 การอ่านจับใจความเรื่องสั้น และชุดที่ 4 การอ่านจับใจความนิทาน เพื่อให้ นักเรียนสามารถอ่านจับใจความจากเนื้อเรื่องได้ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H

เทคนิค 5W1H หมายถึง ครูผู้สอนนำเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร) เข้ามาร่วมใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นตัวชี้แนะในการถามนักเรียนเพื่อหาคำตอบ ตามที่สอดคล้องกับความต้องการที่กำหนดไว้ และเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านจับใจความ

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม หมายถึง อัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 80/80

80 ตัวหน้า หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้ทำกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 4 ชุด

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถจากการทดสอบหลังเรียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังจากใช้ชุดกิจกรรม
2. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H อยู่ในระดับมาก